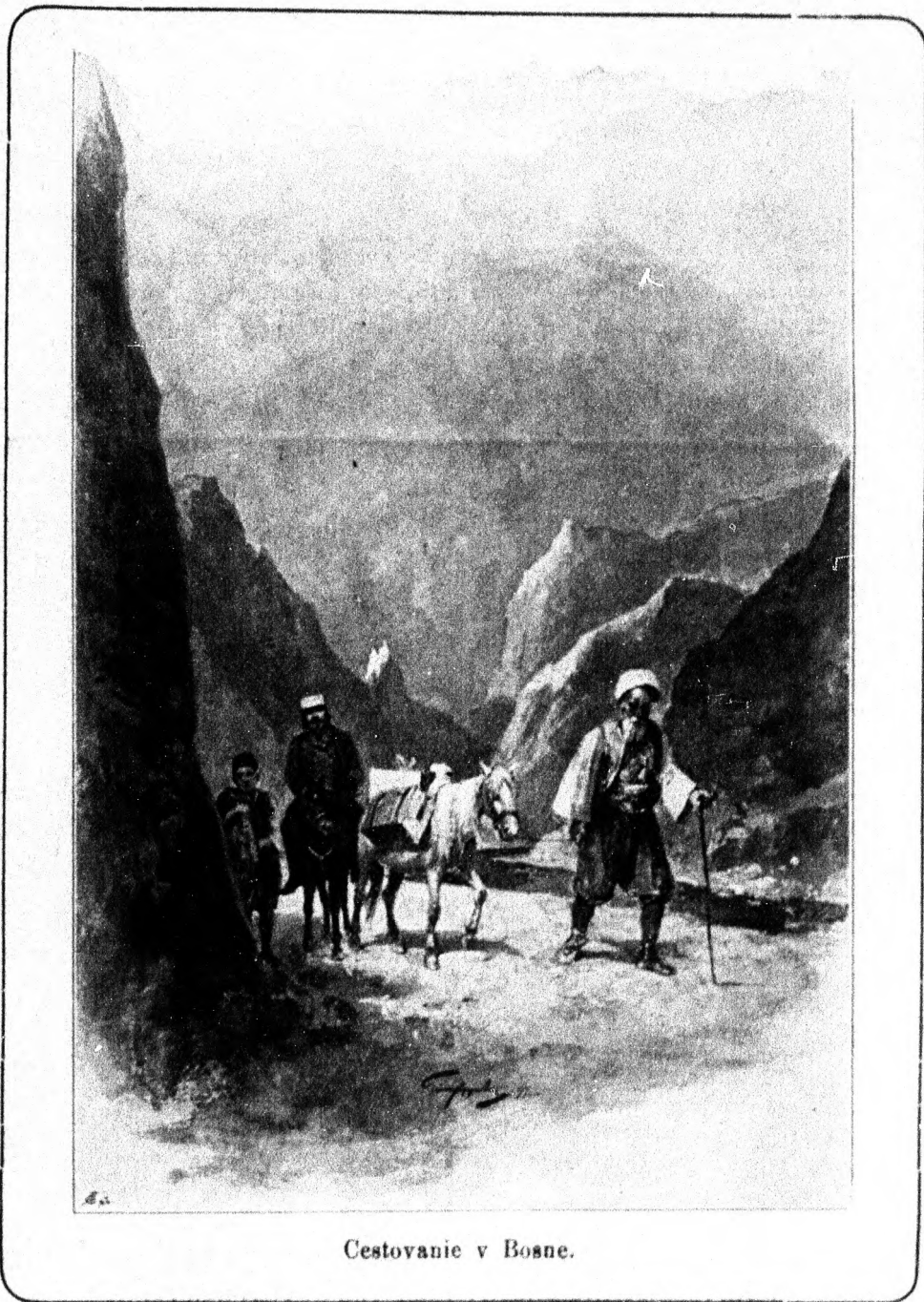


OPRAVDOVÝ  
**KREŠŤAN**

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TYŽDENNÍK.

<i>Predplatná cena:</i>		<b>Vychodí každú nedeľu.</b>	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok . . . . .	4 kor. — hal.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: <b>VIKTOR HORNYÁNSZKY.</b>	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijmaju.
Na pol roka . . . . .	2 „ — „		
Na štvrt roka . . . . .	1 „ — „		
Jednotlivé číslo 6 halierov.			



Cestovanie v Bosne.

## Oblámanie krížov.

Qhody novej budovy kráľovskej university v Budapešti ozdobené sú medzi iným aj kráľovskou korunou, ktorej vrchol, ako vieme, zdobí sikmo ležiaci kríž. Bezprostredne pred návštevou, ktorou kráľ poctil minulý týždeň toto vážnej vede venované budovisko, spozorovali, že kráľovskú korunu zdobiace kríže sú zčiasťky porúchané, zčiasťky aj celkom chybia. Tento nemilý nález vzbudil skutočne veľké prekvapenie. Prekvapenie toto je dvojnásobne nemilé, lebo porúchaním spomenutých krížov urazená je nielen kresťanská viera, ktorej symbol je kríž, ale urazený je aj odznak kráľovský, totižto svätá koruna.

Ján Molnár, známy ľudový vyslanec hneď za horúca interpelloval vládu v tejto veci. Molnár, ako vždy, tak aj teraz preháňal. My s našej strany ani najmenej nezazlievame Molnárovi, že v tejto záležitosti interpelloval vládu, ba práve naopak, schvaľujeme tento jeho krok. Čo nevieme odobriť a schvaľovať je to, že Molnár prv než by bol mal v rukách nejaké isté dáta; prv než by bol vedel niečo istého o tom, kto porúchal kríže: celú záležitosť pripísal židovstvu, židovským študentom na universite a tento smutný prípad všemožne usiloval sa využítkovať čo zbraň proti uhorskému židovstvu. Tento odsúdenia hodný skutok upotrebil čo veľmi dobrý prostriedok, pomocou ktorého chcel už aj tak tlejúcu nenávisť proti židom ešte väčšmi rozplameniť.

Toto oblámanie krížov svätej koruny nenie udalosť, nad ktorou sa tak ľahko prejde k dennému poriadku. Nezabudne sa skutok tento tak ľahko za prvé preto, lebo schválneho urazenia kresťanstva nesmie sa nikto beztrestne dopustiť, asice nielen preto, že náboženstvo toto je v Uhorsku takrečeno výlučne panujúce, lebo židovstvo pomerne ku kresťanstvu skoro ani do povahy nemôže byť vzaté, ale už len aj preto, že trestný zákon prisne zakazuje urazenie každého udomáčeného náboženstva. Nezabudne sa skutok tento veľmi dlho ešte aj preto, lebo sa dá veľmi dobre využítkovať proti židom, čo takým, ktorí sa neštítia ani toho, aby kresťanskú vieru verejne urážali.

V záujme vlasti našej leží, aby tento ohavný skutok bol čo možno najrýchlejšie a čo možno

najzákladnejšie preskúmaný, aby obecnosť videlo, že páchatelia skutku obsiahli dobre zaslúženú pokutu. Od pokuty ale o mnoho vážnejšie je, aby obecnosť videlo, že skutok tento nenie nápad židovstva oproti kresťanstvu, lež že je jednoduchým trestu a opovrzenia hodným skutkom nezbedníkov, s ktorým sa židovstvo ani len zďaleka nestotožňuje a ktorý židovstvo práve tak zatracuje, ako ho zatracujeme my kresťania.

Práve preto nielen Ján Molnár, ale aj my žiadame prisne vyšetrovanie tejto smutnej udalosti, a žiadame ďalej prisne potrestanie vinníka. Viac ale predbežne ani žiadať nemôžeme. A ubezpečení sme o tom, že patričné kruhy všetko možné spravia, aby vinníka a prípadných druhov jeho vypátrali a oddali ich trestnému súdu.

Čo sa nám pri tomto smutnom páde nezdá, je to, že prv než sa celkom zistí, kto a jakým úmyslom oblámal a porúchal kríže svätej koruny, isté kruhy už vopred a cele určite tvrdia, že je to nápad židovstva proti kresťanstvu a kresťanstvo volajú do boja proti židovstvu. My s našej strany rozhodne zazlievame takéto predčasné poburovanie myslí. Vyčkajme najprv výsledok vyšetrovania, ktoré má zistiť, či kríže skutočne boli oblámané tým úmyslom, aby kresťanská viera bola urazená. A jako my známe našich židovských spoluobčanov, vyšetrovanie všetko iné zistí, len to nie, že otázne oblámanie krížov je nápad židovstva proti kresťanstvu. Naši židovskí spoluobčania sú o mnoho vzdelanejší, než by sa dopustili takéhoto surového nápadu; sú o mnoho snášanlivejší, než aby takýmto spôsobom chceli uraziť kresťanov. Židia roztrúsení po celom svete všade žijú medzi kresťanmi, a dosiaľ nikde sa nedopustili takého ohavného skutku, jako je toto oblámanie krížov. Nedá sa tedy predpokladať, žeby oblámanie krížov na chodbách univerzitnej budovy bol vopred premyslený nápad židovstva na kresťanstvo. Takéto niečo nedá sa myslieť práve u nás, kde židovstvo je tak vďačne videné, jako skoro nikde na svete. Týmto nechceme to tajiť, žeby otázne kríže neboli porúchali židovskí galgani, my len to rozhodne tajíme, žeby to bol systematický nápad celého uhorského židovstva proti kresťanstvu; za prípadné skutky pár gal-

ganov nemožno zodpovedným spraviť celú konfessiu a kto to robí, ten úmyselne poburuje, narušuje pokoj medzi konfessiami, čo sme my vždy rozhodne zatracovali.

### Slovo k rodákom.

Netečnosť, nedbanlivosť a takzvaný fatalismus vyhadzujú nám na oči so všetkých strán; div, že nám do darebákov nenadajú: a my skutočne, opravdove radi by sme si vo všetkom pomôcť, keby sme len vedeli ako? Pracovitý, usilovný, obetovavý je ľud náš, len mu chýba spôsob, aby mohol napredovať. Obyvatelia Uhorska — dávna história o tom svedčí — ochotní boli vždy žiť i mrieť v službe vlasti i národa, a ochotnosť túto v úplnej miere najdeme i dnes.

Lenže služba sa premenila.

Za starodávna bol to boj, a dnes je to práca. Zemebrancov, vojakov potrebovala kedysi vlasť, dnes požaduje delníkov. — No hrdinovia zbrane našli predtým vojvodcov, ktorí ich v bojových pôtkach, srážkach obozretne viedli, kdežto mužom práce nedostáva sa uspôsobilých, ochotných vodcov k dosiahnutiu prospešného výsledku. Takýchto tvorí nám nutno.

Za dávnych čias, kým nepriateľ zúril a jeho divé hordy na nivy vlasti udrely: krvavý meč nosili z mesta do mesta, z dediny na dedinu na znak, že je národ v nebezpečenstve a hľadá podporu svojich synov: a horliví vlastenci hrnuli sa pod prapory kráľa bojovať, trpeť, žiť i mrieť za vieru, kráľa a vlasť.

Dnes nemáme vraj nepriateľa na celom svete, zato ale máme ohromný počet stáleho vojska, ktoré v nepredvídanom páde bolo by povinnosťou nás brániť. My aj dôverujeme drahej — predrahej sile vojska svojho a predsa vlasť od nás s času na čas práve tak, ako pred stáročiami počas insurrekcie pomoc a podporu pýta a požaduje. Lebo keď vraj ani nemáme nepriateľa z vonku, tým viac máme ich dnu, doma. Nesvornosti medzi národnosťami, rôznice medzi vierovyznaniami, neblahý stav hospodárstva, priemyslu, kupectva, nedostatok kapitálov, nepomerné roztriedenia daní, mizerná administrácia, ešte vždy drahé pravosúdie a tým podobné vady, nehody, pohromy sú oni vnútorní nepriatelia, oproti ktorým brániť sa nám treba a to všetkými silami a schopnosťami. K boju oproti týmto vysielame každých päť rokov polštvrťasto bojovníkov, aby v zákonodarných pôtkach bránili nás a vlasť a víťazstvom práva, zákona a spravodlivosti, tedy víťazstvom pravdy dovedli nás do stánkov pokoja a spokojnosti. Každých päť rokov posiela ku

nám kráľ nie krvavý meč, ale vyzvanie, aby sme z kruhu svojho vyvolili a vyslali oných mužov, na ktorých sa on i my spoľahnúť a im do rúk osud krajiny i národa sveriť môžeme. Nie sme tedy prekvapovaní, lebo máme čas k tomu na roky počítajúci, aby sme sa rozhľadeli, usrozmeli a potom svedomite volili. Lež my čo robíme? Celých päť rokov nestaráme sa o nič, a potom za pár týždňov kortesačkami zaplnenými navádzaním, brozbou-prosbou, ba často i hnusným podplácaním vtrhnúť sa dáme do tábora mužov, ktorých často ani neznáme, ba nie zriedka, ako nespoľahlivých, falošných a závravných poznáme.

Hej, inakšie plnili otcovia naši povinnosti svoje oproti matke-vlasti. S rozvahou i odhodlanosťou hrnuli sa jej ku pomoci a hotoví boli život položiť za ňu. A veľmi zhusta aj kládli ich v obeť, a my? nám ani len rozmýšľať sa nechce; nám ťaží sa vzájomne sa dorozumeť so spoluobčanmi; nám ťarchou je vyhľadať si z pomedzi známych osobu muža, ktorý by dôveru našu zaslúžil, ktorý by blahonosne účinkoval vstave bol a chcel.

A predsa, — každý to vieme, — u nás všetko, ale bezvýnimečne všetko od snemů závisí a snem podmienený je jakovosťou jeho členov, krajinských zástupcov. Darma sa vyhovárane na pomery, darma šomreme i reptáme: všetkému sami sme si vina; hrešili sme pri voľbách a trpíme za to zaslúženú odplatu.

Nuž ale aspoň učme sa už vlastnými mnohými škodami. Povážme i to, že v Uhorsku sotva jedna dvadsiata časť obyvateľov požíva oné právo, následkom ktorého touto vyvolení majú právo rozhodovať i o tých millionoch, ktorí na voľbu nevplývali, a tak voličia nielen o sebe rozhodujú, lež každý o mnohých spolubratoch svojich. A to je už vec svedomia, ktorú ľahko brať neslobodno.

Preto, kým je ešte čas, rozhliadajme sa pilne po krajine. V blízkosti i diaľke hľadáme si sami súcích, schopných, ochotných a spoľahlivých mužov, ktorých za hodných držíme dôvery svojej a ktorí dôveru túže aj skutočne zaslúžia. Nečakajme, kým sa nám niekto sám ponúka, alebo kým nám niekoho z hora, z dola alebo z boku nabídnú, lež pátrajme, skúmajme, hľadáme, uvažujme sami; dohovorme sa so spolubratmi a držme sa nezvratne vlastného presvedčenia. Natiskania sa s podozriivosťou prijímajme, lebo dobrému netreba sa núkať. Lež nemeškajme, nezaháľajme, neodfahujme sa od ziadnych námach, lebo je to vec svedomia a od toho závisí celá naša budúcnosť: blaho alebo — bieda.

*Pravdomil.*

## POLITICKÉ ZPRÁVY.

Hospodárenie štátu v prvej štvrti bežiacieho roku. Finančný minister uverejnil výkaz o hospodárení štátu v prvej štvrti tohoto roku; dľa tohoto výkazu príjmy obnášali od 1-ho januára do konca marca 235 millionov korún, výdavky ale 112 a pol milliona korún a tak príjmy prvej štvrti tohoto roku prevýšili príjmy prvej štvrti minulého roku o 15 a pol, výdavky ale o 9 a pol milliona zlatých, tak že vázka prvej štvrti bežiacieho roku je o 6 millionov korún prajnejšia, než bola minulého roku. Štátne príjmy v prvej štvrti bežiacieho roku zvýšili sa hlavne pri priamych a potravných daniach.

Snem. Vyslanci po dlhotrvanlivých turlénnych prázdninách vo štvrtok sijdu sa k prvému zasadnutiu, na ktorom bude ustálený pracovný poriadok najbližších zasadnutí. Prvou prácou snemu bude pojednávanie návrhu o soštatnení zverolekárstva a zatým bude sa pojednávať návrh zákona o pomocnej pokladnici pre poľných robotníkov a sluhov. Za týmto má snem pojednávať návrh o ustálení kvóty; tento návrh vláda ale pravdepodobne nedá pojednávať, lebo v Rakúsku niet výhľadu, žeby návrh o ustálení kvóty rakúska ríšska rada prijala a tak tedy nemá smyslu, aby návrh tento pojednával uhorský snem vtedy, keď sa vopred vie, že rakúsky rajschrát tenže neprijme, ba ani len nezačne pojednávať.

Delegácie dokončili svoju prácu úplne; 31. mája vydržiavaly záverečné zasadnutie, na ktorom sa zistilo, že obe delegácie bez zmeny prijaly predlohy spoločných ministrov. Spoloční ministri vyslovili vďaka delegáciám za ochotnú prácu, načo sa delegácie rozšli.

Sriadenie administrácie. Predpráce potahujúce sa na sriadenie administrácie, ktorej cieľom v prvom rade je sjednoduchšenie administrácie, sú v plnom prúde. V ministerstve vnútra pracujú na návrhu zákona o sjednoduchšení administrácie a tento návrh zákona zadaný bude už v jaseň. Návrh obsahovať bude hlboko siahajúce ustanovizne ohľadom sjednoduchšenia administrácie. Cieľom jeho je, aby sa sjednoduchšenie čím základnejšie previedlo. Minister chce predovšetkým administratívnu manipuláciu sjednoduchšou spraviť. Všetky zbytočné výkazy a zprávy sa kassirujú. Peňažná manipulácia bude tiež sjednoduchšia a pritom sa dá ľahko kontrolovať.

Základne sa preriedi aj počet apellačných forumov. Teraz je možno v niektorých administratívnych záležitostiach aj sedem ráz apellovať. Nová reforma dovoľuje vo všetkých administratívnych záležitostiach len jedno apellačné forum, okrem tohoto apellačného foruma podrží sa ešte právo superrevízie. Toto zákonom zaručené právo ministra vnútra sa lepšie rozšíri a uvedie do života. Ústne pokračovanie zavedie sa predbežne iba pri prvot-

stupňových úradoch; prosby sa budú ale bezprostredne zadávať tam, kde sa tiež budú vybavovať.

Proti agentom. Minister obchodu Alexander Hegedüs svojho času bol sľúbil, že vypracuje opravu 50. § u priemyselného zákona potahujúceho sa na sbieranie objednávok. Minister nedávno vyhotovil opravu a návrh znie v ten smysel, že sa obchodným agentom zakazuje sbierať objednávky u privátnych osôb. Návrh zákona uvítaly všetky kruhy krajiny — krem agentov — s najväčšou radosťou, lebo tým sa predíde zajedno mnohým klamstvám, za druhé napomôže sa krajinský priemysel. Kolkokrát sa stalo, že nesvedomité agent podviedol ľahkoverného gazdu ku kúpe nejakého stroja, ktorý potom gazda nielen že nemohol upotrebiť, lež i trov mal toľko, že to pohýbalo jeho hmotným stavom. Krajinskému priemyslu v prospech bude návrh však tým, že sa zamedzí záplava agentov z cudzozemských fabrik. Tieto dni chodila u ministra Hegedüsa jedna deputácia agentov a prosila ho, aby zákaz sbierania objednávok zmenil. Tento krok agentov pobnul však vidiecke obchodné a priemyselné komory k tomu, že v súrnej prosbe požiadajú ministra, aby sotrvál len pri svojom prvom úmysle, lebo to bude v prospech obchodu celej krajiny a pozdvihne hať proti záplave rakúskeho veľkého priemyslu.

Z Rakúska. Rakúska ríšska rada zasadla znovu 6. júna Na tomto zasadnutí ministerský predseda Körber ešte raz oslovil parlamentárne strany, aby sa vrátili k práci a plnily svoje povinnosti. Všeobecne sa myslí, že ministerský predseda spravil toto na rozkaz kráľa a že v tom páde, jak rajschrát ešte ani teraz nebude práce schopným, vláda chopí sa vážnejších prostriedkov. — Česi, jako počuť, neupustia od obštrukcie a tak je výhľad, že rakúska ríšska rada bude najbližšie rozpustená. Čo bude za tým nasledovať, na to je celá monarchia zvedavá.

Z Afriky. Vojna búrsko-anglická je už u konca. Hlavný vodca anglický Roberts síce nemohol splniť svoj sľub, že na turléne sviatky bude si odychovať v Pretorii, hlavnom meste Transválu, lebo oduševnení Búri ešte raz pokúsili sa zadržat obrovskú silu anglickú. Bojovali odhodlane a malá hústka Búrov aj zadržala obrovskú silu anglickú za štyri dni, ale konečne Búri predsa len nemohli odolať a len keď sa vzdali boja, mohol Roberts zaujať hlavné mesto Transválu, Pretoriu. Zaujatie Pretorie stalo sa dňa 5. júna a tým je i transválska republika v rukách anglických. Búri vraj v severovýchodnom kúte svojej vlasti hotoví sú ďalej bojovať, ale to už sotva im pomôže, Angličanov z Transválu viacej nevyženu. Ako Roberts prišiel ku Pretorii, v chotári mesta prijala ho dočasná vláda, lebo predseda Krüger i s členami vlády odišiel už pred príchodom Angličanov do jedného ďalej ležiacieho mesta. Angličania chceli by teraz dostať do svojich rúk Krügera, členov vlády a generálov a kto vie, či by v Transvále neurobili z daktorého mesta Világoš, tak ako sa to stalo u nás roku 1849. V Pretorii vejú už anglické zástavy, vojenski dôstojníci prevzali správu mesta

a predovšetkým vypustili z väzenia tých anglických vojakov, ktorých boli Búri zajali počas vojny. Anglická vláda onedlho i Transvál, tak jako aj Oranž vyhlási za čiastky ríše anglickej a potom nastanú smutné dni pre Búrov, ktorí v nešťastnom boji ztratili svoju vlasť.

**Prenasledovanie kresťanov v Číne.** V strašnom položení nachodia sa kresťania v Číne. Asi pred dvoma rokmi stala sa totiž na čínskom tróne zmena. Mladého čínskeho cisára Knang-Sü, ktorý bol dobroprajným naproti cudzincom, jeho vlastná tetka Cu Hsi dala chytiť a pozbavila ho trónu a ona sama zanjala čínsky trón. Táto regentka-cisárovná je veľkou nepriateľkou cudzincov a kresťanov zvlášte a tak keď na trón dosadla, jej strana dostala viac smelosti proti kresťanom. Hneď po jej nastúpení na trón utvorila sa v Číne sekta takzvaných boxerov. Sektu boxerov založil jeden vodca zbojníkov. Europejci od bojovania päsťou nazvali ich boxermi. Sekta si tak vábi prívržencov, že hlása, že kto k nej pristúpi, tomu neuškodí ani oheň, ani voda, ani delová guľa. Najprv začali vraždiť katolíckych kňazov, ale pozdejšie obrátili sa aj proti protestantom. Zpočiatku svoje ohavné skutky páchali tajne, ale keď čínske vrchnosti nezavedly ani len stopovanie po páchatateľoch krádeží a vražd, po-

tom rabovali a vraždili verejne. Konečne vodca boxerov s podpisom svojho mena vydal príhlas ku Číňanom, v ktorom hlásal, že: sekta chce urobiť dynastiu Mandžu veľkou a vypustiť „cudzích čertov.“ Takto totiž zovú kresťanov v Číne. Na takéto verejné vyzvanie k sekte pristúpilo mnoho Číňanov, ktorí ozbrojení vraždia a rabujú kresťanov. Tri železničné dráhy porúchali, dve kresťanmi obývané mestá vypálili, viac misiónárov a kresťanov zavraždili. Európske veľmoci ako naša monarchia, Nemecko, Taliansko, Rusko, Francúzsko a Anglicko hneď vyslaly svoje válečné lode do prístavu Tienčin a vojsko s lodí vtiablo do hlavného mesta Číny, do Pekingu, aby obránilo kresťanov a poddaných veľmocí. Týmto vystúpením veľmocí kresťania v Pekingu sú ochránení, ale po vidieku nie, lebo európskeho vojaka je málo a čínska vláda nie veľmi rázne zakrokuje proti boxerom. Úbohí kresťania nachodia sa v hroznom položení, lebo ani na okamih nie sú istí životom a majetkom pred boxermi. Je však nádej, že európske veľmoci čínsku vládu prínútia ku poriadkom, ktorými by boli kresťania chránení, lebo veľmoci v oprotivnom páde hotové sú podeliť si celú Čínu a urobiť raz na vždy koniec prenasledovaniu kresťanov.

## Rekvie m.

Zas jeden národ, — ktorý musel padnúť —  
— Nuž či najkrajší kvietok vždy má vädnúť?

Či niet mu nikde pomoci?

Či tá sloboda tak je nebezpečnou;

Že hynúť musí — stáby kliatbou večnou,

A žiť smejú len otroci?

Mladí útla, — starci v ruky brali zbrane —

No požehnanie nedal Pán Boh na ne:

Zbraň mužom z ruky vypadla . . .

Tisíce rekov život v obeť dali,

Tisícich zpupní votrelci zajali:

Zmužilosť, chrabrosť ochladla.

Nad pravdou pravých víťazí nadvláda, —  
Pokojných o vlasť, — slobodu okráda

Pyšný Albion bez studu:

A ľudstvo trnie, desí sa a — ľaká —

No pomôcť nechce, — len div kýsi čaká

A nevie tresť — obludu.

Nevie, bo nechce, — lebo nemá lásky,

Čarovnej onej citov sedmikrásky,

Bohatstvu, — moci sa korí —

Kde zúriť nutno, — zbabele tam čuší,

Pre bôľne vzdychy, krivdy nemá uší,

Slabého ešte viac morí.

— No, príde súd raz, — a pomsty odplata

Stihne tyranov a zadľávi kata

Mocou zlámaných refazi:

Bo keď aj drieme ľudstvo v trpnom snení

Boh večné svoje zákony nezmení:

*A právo ľudstva zvíťazí.*

## Voľba.

Právo volenia je jedno z najkrajších občianskych práv, lebo týmto je daná možnosť, aby právo hlasovania majúci občania z pomedy seba dôverou svojou najzaslúženejších a najrozšafnejších spoluobčanov poctili, ktorí čo obecní zastupitelia, alebo úradskí verne a statočne budú obci slúžiť.

Nemôžeme dosť vrelo voličom odporúčať, aby pri obecných voľbách nehladeli na rodinu ani na flašku, ale ani na to nie, kto jako hore nosí hlavu, lež nech majú vždy na zreteli to, kto je na čo súci a o kom možno predpokladať, že je vstave a i vie zodpovedať prevzatým povinnostiam.

### Hlasovanie.

Hlavný slúžny v malých a veľkých obciach určiac deň voľby, v ten deň hlasovanie pri jeho alebo pri prítomnosti jeho zástupcu a 4 dôverníkov začne sa rano o 9-tej a trvá do 4-tej odopoludnia.

Každý obecní volič hlasuje cedulkou, na ktorú mená tých, ktorých si žiada za zastupiteľov alebo úradských obce dľa ľubovôle napíše.

Po skončení hlasovania hlavný slúžny hlasy verejne spočíta a výsledok oznámi.

Kto má proti voľbe sťažnosť, môže sa obrátiť behom 10 dní k verifikujúcemu výboru a jestli sa neuspokojí ani s rozhodnutím tohože, o 5 dní po doručení rozhodnutia môže appellovať k administratívneému výboru.

Kto sa opováži predsedu alebo dôverníkov napadnúť, kto poriadok naruší, alebo kto iného v hlasovaní hatí, kto klame, napája alebo podpláca, ten bude v smysle trestného zákona prisne trestaný.

### Zastupiteľské shromaždenie.

Zastupiteľstvo, totižto vyvolení obecní zastupitelia, virilisti, ďalej rychtár, jeho zástupca: vicerychtár, prisazní, notár, pokladník, sirotský otec, lekár povinní sú spolu pod predsedníctvom rychtára vydržiavať valné shromaždenie aspoň na jar, aby preskúmali minuloročné účty a každú jaseň aby ustálili budúcoročný rozpočet.

Tieto dve shromaždenia treba aspoň mesiacom pred stoličným shromaždením svoláť.

Mimoriadne valné shromaždenie, jak to za dobré uznáva, môže svoláť rychtár, zastupiteľstvo alebo aj len štvrtina zastupiteľstva.

Rychtár povinný je valné shromaždenie svoláť na vyzvanie hlavného slúžneho, taktiež aj na žiadost notára.

O termíne jak riadneho, tak aj mimoriadneho shromaždenia, taktiež aj o predmetoch, ktoré

sa na shromaždení pojednávať budú, rychtár musí členov zastupiteľstva aspoň 24. hodinami vopred upovedomiť, aby každý zastupiteľ vedel, čo sa bude pojednávať.

Na mimoriadnom shromaždení môže byť pojednávaný iba ten predmet, cieľom ktorého bolo tože svolané.

Na riadnom shromaždení môžu zastupitelia aj samostatné návrhy podávať, lenže musia tiež aspoň 24. hodinami pred shromaždením obecnému predstavenstvu oznámiť a to že nepremeškali, musí byť vzaté do protokola. Predmety shromaždenia určí notár s rychtárom.

Na valných shromaždeniach rozhodujú riadne prítomní, jak je ale reč o majetkových otázkach, musí byť vyše polovice zastupiteľov prítomné.

Kto árenduje majetky obce, jako: regál, mýto, prievoz atď. alebo kto stojí s obcou v kontraktuálnom pomere, alebo kto sa s obcou pravotí, nemôže brať účasť na pojednávaní záležitostí týkajúcich sa majetku, árendy alebo pravoty obce.

Vôbec každý člen zastupiteľstva môže brať účasť a hlasovať len pri pojednávaní takých záležitostí, ohľadom ktorých nenie osobne zainteresovaný.

Na valnom shromaždení môžu hlasovať: rychtár, vicerychtár, notár, prisazní, pokladník, sirotský otec, lekár a členovia zastupiteľstva.

### Poriadok shromaždenia.

Valné shromaždenie otvára a zatvára rychtár, on vedie na základe obcou vyneseneých štatútov shromaždenie a povinnosťou jeho je dohliadať na to, aby bol poriadok zadržaný.

Shromaždenie v určenú hodinu bez ohľadu na počet sišlych sa musí byť otvorené a predmety v tom poriadku treba pojednávať, v jakom na pozvaní stály.

Hlavným právom a povinnosťou rychtára je dohliadať na to, aby sa shromaždenie previedlo v poriadku. Kto auktoritu shromaždenia alebo členov tohože urážajúce výrazy užíva, a tiež hneď neodvolá, alebo kto nemiestnym chovaním sa shromaždenie, vzdor napomenutiu, vytrhuje — urazí shromaždenie a v malých a veľkých obciach môže byť hneď k dobru kassy pre chudobných na 30 korún pokuty odsúdený a pokiaľ pokutu túto nesložil, nesmie brať účasť na shromaždeniach.

Rychtár čo predseda shromaždenia musí na to hľadať, aby krik robiace poslucháčstvo bolo zo siene shromaždenia prípadne aj použitím násilia odstránené. Ďalej musí dozerať nato, že k pojednávanému predmetu slobodno iba dvakrát prehovorí asice len vtedy, keď sa patričný u zápisníka predznačil. Dohliadať musí na to, aby rečníka nikto neturboval.

*Hlasovanie.*

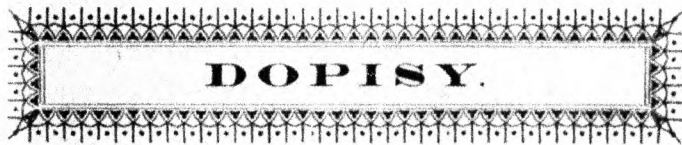
Jestli že všetci predznačení prehovorili, alebo od slova odstúpili, rychtár pusti otázku pod hlasovanie. Otázku treba vždy tak zadať, aby táže bola jasná a aby na ňu možno bolo hlasovať so slovíčkom «áno» alebo «nie».

Rozhodnutie, jestli že sa vyžaduje, vynesie sa povstaním a jestli 10 členov žiada, alebo jestliže je reč o odcudzení obecného majetku, o obťažaní tohože, o uzavretí obťažujúcich kontraktov, o obecnej pôžičke alebo o uložení obecných peňazí, rychtár musí nariadiť vždy hlasovanie dľa mena.

Hlasovanie dľa mena deje sa vypísaním mena a jako hlasoval. Behom tohoto času k predmetu hovorí neslobodno, taktiež neslobodno hlasovanie odôvodniť. Výsledok hlasovania dľa mena s poznačením tých, ktorí hlasovali s «áno», taktiež aj tých, ktorí hlasovali s «nie», vnesie sa do zápisnice. Jestli že je počet hlasov rovný, rozhoduje predseda.

*Rozpustenie zastupiteľstva.*

Jestli že sa zastupiteľský sbor niektorej obce niečoho takého dopustí, čo sa protiví zákonom krajiny, alebo čo je na škodu obce, minister vnútra na predstrenie stolice rozpustí ho a stará sa o pozatýmne vedenie záležitostí obce.

**DOPISY.**

Z Liptova, 2. júna 1900.

*Otený Pán Redaktor!*

Konečne po chladnom, ba môžem povedať studenom zimnom počasí, jaké v našej stolici panovalo cez máj, teraz pred svätodušnými sviatkami sa nám počasie oteplilo. Bývajú síce časté dažde ale netrávajú dlho a tak poľné úrody začínajú sa pekne vyvíňovať a nateraz sľubujú sa byť dobrými, len aby ich nejaká pohroma nezastihla.

Z toho gymnásiuma, ktoré by rada židovská obec zo svojho dedictva po Herzovi postaví v Mikuláši, bude voľačo. V Mikuláši je totižto štátna mešťanská škola alebo ináč polgárka pre chlapcov. Teda ako počúvam, na vládu pôjde prosba, aby túto polgárku zrušila a tú summu, čo dosavád vysoká vláda dávala na túto školu, aby dala čo podporu pre to postaviť sa majúce nové gymnásium. Možno, že to vysoká vláda aj urobí, lebo to gymnásium nebude mať názov, že je to inštitút židovsko-cirkevný ale jednoducho bude to gymnásium podporované štátom. Nuž keby len tá strednia škola čím skôr bola, lebo veru by to bola veľká pohoba pre tých spolurodákov horného Liptova, ktorí svojich nadaných synkov chcú dať

ďalej učiť. Celej veci zaujal sa náš ablegát pán Peter Matuška a tak máme nádej, že Mikuláš bude mať v dost blízkej budúcnosti gymnásium, čím sa aj Mikuláš nemálo pozdvihne.

Jako počúvam v našej stolici má sa stavať tiež jedna vicinálna železnica asiée z Ružomberku do Korytnice. To by veru bolo dobre. Aj ľud by prišiel k zárobku, aj tie kúpele by mnoho vyhraly, lebo by Korytnicu viac hostí navštevovalo, a tí by aj viac ztrovili u nás.

Keď som bol tieto dni v Mikuláši, tam mi hovorili, že Vrbičania, ktorí dosavád spolu s Mikulášanmi volili stoličných výborníkov, teraz chcú previesť, aby mohli osobite voliť svojho výborníka.

Keď ešte spomeniem, že za nového hlavného slúžneho do ružomerského okresu zvolený je pán Pavel Andaházy, nuž som ct. čitateľom Opravdového Krestana sdelil všetko, čo som dobrého a opisania hodného počul v Mikuláši.

Váš dobreprajúci *Starý Lupták.*

Tarehová, 30. mája.

*Vysokostený pán Redaktor!*

Po veľmi nepríjemnej zime nastalo nám dost zavčasu jaro, lenže pre dlhotrvanlivé dažde poľná robota išla zle: lebo boly zeme ťažké, preliate dažďom. A preto aj oračky boly tvrdé, zvláste pre našich ebudobnejších gazdov, ktorí majú slabú lichvu.

Čo sa sejby týka, jarinky sa poteraz dost pekne ukazujú. Servác, Pankráč a Bonifác ani nás neobišli, lebo bol tu tak tuhý mráz, že slabšie rastliny všetky zamrzly, najviac poznať na bukovej hore, ktorá už vtedy bola zelená, a mladé výhonky uschly od mrazu.

Čo sa týka ovocného stromu, na ten čas ešte nebol v kvete, a preto úfame, že budeme mať koľko-toľko ovocia.

Celý mesiac máj bol studený a daždivý, dňa 27. mali sme tu strašnú búrku. Okolo druhej hodiny poobede sa zamračilo a so strašným bliskáním a hromobitím spustil sa náramný lejak. Medzi tretou a štvrtou hodinou prišla do dediny zo dvúch dolín, z Bielehopotoka a z Vrátnej strašná voda, tak že neďaleko stojace domy boly vo vode až na jeden meter zvýše. Nikto sa nepamätá žeby kedy taká veľká voda do obce bola prišla.

V dedine ležiace zahrady sú zničené, štrkom zahnaté. Štyri veľké silné mosty na stoličnej ceste sobrala, okolo cesty silne stavané múry sú smyté a cesta roztrhaná.

Poniže obce vyrázila sa zo svojho riečišťa a vyliala sa po najúrodnejších roľach, tak že všetko drevo, veľké brvná a skálie z dolín sobnaté zostalo na tých úrodných roľach ležať, tak že nielen tohoročná ale i na viac rokov úroda je zničená, lebo dobrá zem, ornica je vzatá a štrkom a skalami zahnatá. Miestami aj po vrškovatých roľach tiež veľa škody narobilo, lebo ten prudký lejak sobral role s úrodou do doliny. Škoda je ná-

ramne veľká v domoch, zabradách a nadovšetko na re-  
lach, tak že sa nedá tak ľahko vyrátať. Šťastie naše, že  
ten strašný orkán neprišiel v nočnom čase, lebo by bolo  
tomuto strašnému nebezpečenstvu doista viac kusov  
lichvy ba snád aj viac ľudských životov v obeť padlo.

Tento dobrý ľud s hrúzou kričí a rukami zalamuje,  
čo bude ešte ďalej. Rok za rokom väčšia neúroda a  
väčšia bieda sa množí. Jako vyžiť?

Takéto strašné veci, jaké idú na náš ľud, vie len  
nemilosrdný kapitalista a ťžerník využítkovať. Lebo keď  
je chudák gazda v biede postavený a hlad trpí so svojou  
rodinou, nestará sa oň nikto. Vtedy je náchylný bárs  
na jakýkoľvek veľký interes peniaze vyzdvihnúť, len aby  
mohol svoju rodinu kúskom chleba nasýtiť. Veru by už  
bolo na čase tomuto utrápenému ľudu v biede jeho po-  
máhať.

Niektó by sa hádam pýtal, jako? Nuž veľmi snadná  
rada!

Zariadme úverkové spolky, jednoty a náš ľud  
vyhne všetkej úžere a nemusí od sta, sto percentov platiť.  
Ja dľa môjho zdania lepšieho lieku neznám v týchto  
ťažkých časoch. Viem že by i vysoká vláda v takýchto  
podnikoch svoju štedrú ruku od nás neodvrátila, ale nás  
napomohla.

Jestli sa ale omeškáme, tak iste menší hospodár  
a malí priemyselnci vyhnú, lebo v svojej biede nebudú  
schopní proti úžere sa ubrániť.

Dal by Pán Boh, že by sa nám už raz zjavil taký  
anjel stráca, ktorý by toto podujal a ľud náš priučil  
čo je to ten úverkový spolok, že by tak ľud náš pra-  
covný pod ťarehou rozličnej úžery pred časom na veky  
do hrobu neklesnul.

S hlbokou úctou zostávam oddaný

*Podkrivánsky.*

Dolný Liptov, dňa 3. júna.

*Vysokocentý Pan Redaktor!*

Po tieto dni bol náš Liptov v sviatočnom rúchu  
oblečený. Mali sme tu vysokého hosta, v osobe arciknie-  
žata Jozela, ktorý prišiel na prehliadku našich honvédov  
dňa 28. mája. Na nádraží očakávali ho: hlavný župan,  
slúžnovský úrad a mestské predstavenstvo a rozumie sa  
honvédske predstavenstvo. Mesto Ružomberok prijalo  
slávne všade obľúbené arciknieža. Ešte toho dňa si  
prezrel v Rybárpoli fabriku na rozličné tkaniny. Na druhý  
deň vyrukovalo vojsko na liskovské pašienky o šiestej  
hodine rano, asi o pol hodinu prišiel jeho pobočník a o  
siedmej hodine arciknieža. Prehliadka trvala úplne tri  
hodiny, k úplnej spokojnosti hlavného veliteľa tohože  
vojska. Ešte toho dňa odcestoval do Iglova, ztadiaľ do  
Prešova.

Liskovskí rebelanti trpia už zaslúžený trest. Dňa  
29. mája boli predvolaní pred kráľ. sedriu straniva  
vypočúťia posúdenia kráľ. kúrie. Kúria to veľmi prísne

brala a posúdila ich tak, že zrušila jak rozsudok sedrie  
tak aj kráľ. tabule. Najmieň na dva mesiace a najviac  
na jeden rok sú posúdení. Ktorí sú v Pešti a v Amerike,  
tí sú kurrentovaní, ak sa ale neustanovia, čo kedy sa  
navrátia, svoj vystát trest musia.

Koncom mája sme už dostali teplý dáždiček, za-  
zelenalo sa to na poli krásne; pritom sme posadili aj  
priesadku kapustnú, ktorá pre veľkú už suchotu nemohla  
byť zasadená. Po celom okolí je teraz ticho a medzi  
naším ľuďom snád pomaličky pominie to nepriateľstvo  
minulej voľby. Daj Bože, aby sme sa dorozumeli! Veď  
už niet špatnejšieho, ako keď si niektoré vtáča do svojho  
hniezda trúsi. Koncom apríla Ružomberok si jednohlasne  
vyvolil za rychtára nám dobre známeho pána Júliusa  
Grilla, koncom mája ale zase jednohlasne stoličný výbor  
vyvolil za hlavného slúžneho pána Andaházyho, doteraz  
mikulášskeho slúžneho. Oba títo mužovia, ako ich poznáme,  
sú prísni a spravodliví. Očakávame od nich mnoho. Nech  
ich Pán Boh živí ešte na mnohé roky!

*Pozorovateľ.*

Z Trenčína, 5. júna.

*Velactený Pán Redaktor!*

Minule som bol ct. čitateľom Opravdivého Kre-  
štana sdělil, že v Trenčianskej Teplej má sa stavať cu-  
krová fabrika. Teraz môžem už s radosťou sdělil, že sa  
fabrika už v najbližšom čase bude stavať a započne  
prácu v septembri budúceho roku. Jako známo, podni-  
kateľ pán Lamich bol totižto hotový fabriku postaviť  
pod tou podmienkou, jestli bude zabezpečený, že za  
sdelených už podmienok budú gazdovia sadiť repu aspoň  
na 4000 jutrách. Táto podmienka je už skoro splnená,  
lebo gazdovia sa už kontraktuálne zaviazali, že budú za  
známych podmienok lífrovať repu. Smluvy znejú už na  
toľko jutár, že ku stavbe fabriky sa v najbližšom čase  
pristúpi. Tu poznamenávam, že obzvlášť menší gazdovia  
boli hotoví repu sadiť, čím napomohli uskutočnenie tej  
myšlienky, aby trenčianska repa spracovaná bola tu  
doma.

Tu v Trenčíne bude onedlho založený internát pre  
deti učiteľov trenčianskej stolice. V tomto ústave učiteľské  
deti dostanú byt a chovu zdarma alebo za veľmi ľavý  
poplatok, čo bude veľká pomoc pre tých učiteľov, ktorí  
svoje dietky budú posielat do škôl v Trenčíne. O túto  
vec sa tiež veľmi zaujal náš pán fšišpán Osztroluczky  
a postavenie ústavu je už tiež zabezpečené. Na tento  
ústav obetovala trenčianska stolica 1000 korún, ablegát  
pán Gejza Rakovszky 1000 korún, pán barón Popper  
tiež 1000 korún a sporiteľna v Trenčíne 100 korún.  
Krem toho mesto Trenčín daruje pozemok pre postavenie  
ústavu.

Nuž takto s kroka na krok, pomaly napredujeme.  
Dal by Pán Boh, aby sme na ceste pokroku nezastali.

*Trenčan.*

## Rodinný kruh.

Minule bol som rieknul jedno-druhé o tom, ako treba deťom rozkazovať; teraz začnem tam, kde som zanechal.

Rozkazujeme čím menej!

Nenakopme dieťaťu celý dav rozkazov, lebo skrze to ztrpčíme blažené dni mládeže, držíme ich jako by vo večnej úzkosti, v ustavičnej napnutosti. V takomto páde príde úbohé dieťa asi do takého položenia, jako keď dlžníka sto veriteľov napadne. No a potom ani to nebude znaf, ktorý rozkaz má vyplniť najprv a dokiaľ sa nad tým trápi, že či má prv do sklepu utekať, alebo ísť na studňu, alebo dreva nanosiť, — zabudne všetko troje. Ináče aj prislovie hovorí, že *aj veľa dobrého zaškodí*, teda to platí aj ohľadom rozkazovania. Čím viac rozkazujeme dieťaťu, tým viac zamešká. Vynasnažujme sa na to, aby nám dieťa pri domácich prácach bez všetkého napomenutia pomáhalo. Z toho dieťaťa sa stane druhým vďačne pomáhajúce, ktoré už za detinstva navykne pomoc poskytovať.

Nech je rozkazovačov málo.

Neni väčšieho súzenia pre dieťa, jako keď mu dá každý nadvládu počítíť, keď mu rozkazuje brat, priateľ, známy a sluha. To nech rodičia na žiaden pád netrpia, aby deťom ich slubovia rozkazovali a od bratov, sestár nech požadujú, že v tom páde, keď potrebujú dačo jedon od druhého, nech poprosia. Do záležitostí priateľov, alebo známych sa ohlásiť je sice nie dobre, ale zato im môžeme rieknúť pekným slovom, že keď chcú dieťa svoje s dačím poveriť, nech pokračujú zdarne a je-li možno nech ich vopred upovedomia o svojom úmysle.

Čo jedon rodič rozkazuje, to nech druhý nebráni a zvláštne zpod oteového rozkazu nech nevyníma dieťa matka.

Zbytočné je pri rozkaze pokutu spomínať.

Znal som jednu dobre sa majúcu dedinskú rodinu. Otec bol nž dávnejšie roky rychtárom, a pod tým časom bol navyknutý pokuty rozdávať. Konečne natoľko sa vžil do svojho úradovania, že ešte aj doma voždy v úradnej reči vyprával, s úradnou vážnosťou sa držal. Mal on jedného obratného, múdreho a poslušného syna, ktorého veru neraz vyšpintal a to bez príčiny.

Jedon raz, — jako som na svoje vlastné ňsi počul, takto vetil k svojmu synovi:

— Jožko, prines mi trochu vody! Jestli nebudeš tu za okamih, všetky vlasy ti vyšklbem.

Aj bez toho tak utekal chudák pre vodu, jako by ho bol Turek alebo Tatár naháňal.

Takéto výhražky sú len vtedy na mieste, jestli ku takovým dieťa do teraz príčinu zavdalo, alebo sa ukazuje pravdepodobnosť ku zrušeniu rozkazu.

Načo triasť ten strom, ktorého útle ovocie aj rukou obereme!

Kde neni hrozbám konca-kraja, tam je dieťa oproti dobrému slovu hluché, oproti rozkazu neposlúšné.

Keď rozkazujeme, čiňme to prívetive.

Nešliapajme detské radosti, dobrú vôľu len preto, aby sme dokázali našu nadvládu. Chráňme sa rozkazovať v hneve, v popúdenosti. Dieťa vďačnejšie poslúchue, keď mu hovoria v dobrej vôli a laskavo, jako keď s krikom požadujú od neho vyplnenie rozkazu. Viacej stojí jedno opravdu veselé dieťa, nežli spurný, potuteľný, do seba zatatý podvodník; predošlé môžeme o veľa ľahšie od zlého vystríhať a je aj vytrvalejšie v dobrom.

Nezviažme celkom detinskú vôľu.

V príkaze dostačí hlavnú vec označiť, pobočné sverme naň. Poskytnime mu príležitosť, aby vôľu svoju vyskúmal. Ktoré dieťa ustavične na povraze rozkazov držia, ešte ani len rozmýšľať sa nenaučí, zostane večite blbým, ktoré nebude znaf ani samovoľne sa pohybovať a ku ničomu nepríde.

Dostačí keď riekneme dieťaťu, aby zamietlo dvor. Jako to má započat a jako dokonat, to neni zapotreby hovoriť. Nech si vyvolí dieťa ten spôsob, ktorý mu je najvhodnejší.

Keď vidíme, že je rozkaz nepravý, naskutku ho stiahnime a dobrým nahradíme.

S týmto zachádzaním ani mak nepadne naša vážnosť, práve naopak, vtedy sa to stane, keď požadujeme vyplnenie rozkazu v prenáhlenosti vydaného. To dieťa, nech je bár len 5—6ročné, má už toľko rozumu, že veľaráz spozoruje potknutie sa rodičov a pozná ich vyplniť nemohúce žiadosti, nad čo nič nemôže škodlivejšie účinkovať na dieťa.

Vyhovárať sa je nepravé, jestli na miesto zlého rozkazu vydáme lepší.

Prevedenie daného rozkazu žiadajme prisne!

Keď už vydáme dajaký rozkaz a presvedčení sme o jeho pravosti, žiadajme prisne jeho splnenie, lebo čo stojí taký zakon, ktorému sa možno protivit.

Zpod tohoto pravidla ešte ani vtedy nečiňme výnimku, keď dieťa plače, pochlebuje, truceje, mrmle, že čo máme vtedy učiniť, to rozpoviem neskoršie.

Keď nabliadne dieťa, že nemôže rozkazu vyhnúť, ani sa ho vyslobodiť, poddá sa.

Daný rozkaz netreba opakovať!

Toto ustavičné opakovanie poskytuje dieťaťu smelosti, nádeje ohľadom toho, že „hľa veď tento rozkaz možno ešte aj zrušiť, vysmiať.“ Takéto zachádzanie opravdu zničí vážnosť rodičov, tohoto sa musíme veľmi obrániť.

Keď dieťa dorastie...

Čím lepšie sa vyvíňujú v dieťati duševné náhľady, čím je staršie, tým menej mu rozkazujeme. Rozkazovanie pomaly, postupne, jako by nezbadane nech zameni vážne napomenutie, oslovenie a radenie.

Neskoršie opíšem jako máme s neposlúšným dieťaťom zaobehodiť.

*Kľudivo.*

## BESEDNICA.

### Starý Repár v nebi.

— Legenda. —

Starý Repár cez celý svoj život v lakomom nadobývaní pozemských statkov cele zabudnul na spasenie duše svojej. Do kostola nechodil, nemodlil sa, zrak svoj nikdy k nebu neobrátil a čas, ktorý mal venovať Bohu, radšej využíval k nadobývaniu majetku.

Všetkého mal dosť, ba až na zbyť, čo k života tohoto potrebám prináleží, ale jemu to predsa nebolo dosť. Obzvlášť bol milovníkom pekných volov a keď sa vše dozvedel, že tam a tam je pekný vôl, všetko nechal stáť a vybral sa vola pozrieť a keď sa mu pozdal, aj ho kúpil. Rozumie sa, že takýmto spôsobom mal starý Repár najkrajšie štyri voly v celej krajine a tie boli jeho najväčším potešením. Celý svoj slobodný čas trávil v maštali, obdivujúc a kochajúc sa v svojom statku. Slovom tie voly boli mu všetkým na tomto svete, im sa tešil, im sa žaloval, ba zbožňoval ich a strážil, ako oči v hlave.

Chodili však v tom kraji zloději a ich zrak padol na utešené voly Repárove. Jedného rana, keď sa Repár prebudil a šiel sa pochokáť v svojom statku, po utešených voloch nenašiel ani len povrázok.

Strašný hnev a žiaľ zmocnil sa nešťastného Repára. Hneď vydal sa na cestu hľadať svoje voly. Hľadal, nariekal, ale volov nenašiel. V dlhom hľadaní sa unavil a keď sa presvedčil, že svoje voly skutočne už viac nenajde, ľahnul si na lôžko a v žiali za hovädmi zomrel.

Repár vypustiac svoju dušu prestúpil do druhého sveta. Milovník volov, ktorý sa nestaral o svoju dušu ani toľko ako o svoje hoviadko, v druhom svete sa nevyznal. Široko-daleko bola okolo neho tma a tma. Blúdil sem i tam. Konečne v diaľke uzrel malé svetlo. Ponáhľal sa ta a čím viac sa ta približoval, tým väčší stávalo sa svetlo jasnejším, skvelejším, oslňujúcim. Tušil že to je brána nebeská.

Konečne objavila sa pred ním brána nebeská v celej svojej skvelosti. Rozumie sa Repár chcel do neba, veď sa mu na zemi vždy dobre vodilo. Zaklepal teda na bránu.

— Kto je to? — pýta sa svätý Peter.

— Ja!

— Kto si?

— Ja!

— Nuž ale ako sa zovieš?

— No, Repár?

— Repár? Ten gazda Repár?

— Áno, ja sám!

— A čo tu chceš?

— No, nuž chcem do neba!

— Ah, ty hriešnik, — zvolal svätý Peter — ako môžeš byť tak bezočivým, že sa chceš dostať rovno do

neba? Veď si sa ty od svojho detstva nemodlil. Neposlúchal si hlas Boží, vysmieval si sa z tých, ktorí chválili meno Božie a radšej si zveleboval svoje voly. Nepostil si sa a hovorieval si, že dušu nič do pokrmov tela. Keď zvonili do chrámu, ty si šiel radšej do stajne ku statku. Hrešil si a klial a z napomenutí ľudí na hnev Boží vysmieval si sa. Od tvojho hriešneho života ľuďom vlasy dúpkom stávaly. A ty, Repár, ty opovažuješ sa predstúpiť pred tvár Boha, ty, ty hriešny človeče?

Úbohý gazda pod spustou týchto výčitiek cele sa pomútil a nedal odpovede.

Do neba chcel sa však dostať a po krátkom rozmýšľaní ozval sa:

— Pravda, všetko je pravda! Som hriešny, úbohý biedny hriešnik. Ale do čerta, ako že som mohol vedieť, že i po smrti jesto ešte jeden život, že človeka ešte niečo očakáva. Pochybil som, zhrešil som, nahliadam to. Čo som si navaril, musím zjesť.

A teraz, aby sa predsa dostal do neba, použil lsti a doložil:

— Milý svätý Petre, budz tak dobrý a pust ma aspoň na chvíľku do neba a dovoľ, aby sa mohol trochu s mojím strýcom poshovárať. Rád by mu povedať, že mi voly ukradli.

— S tvojím strýcom by si rád hovoriť?

— Áno.

— A kto je tvoj strýc?

— No, nuž strýc Matej!

— A čím ten bol?

— No, nuž pustovníkom!

— Matej, pustovník? To je tvoj strýc?

— Áno.

— No o tom radšej ani nehovor, toho sme poslali na sto rokov do očistca.

— Strašné! Na sto rokov?

— Veru!

— No, a čože urobil?

— Čo urobil? Veď sa vari na to ešte pamätáš, keď niesol kríž v processiach?

— Áno!

— Nuž raz keď niesol kríž, malí nezbedníci začali ho hnevať. Jeden zvolal na neho:

— Hej, Matej, čo to nesieš?!

Sotva urobil niekoľko krokov, zase sa ho jakýsi nezbedník pýtal:

— Hej, Matej, čo to nesieš?

A za tým i tretí, i štvrtý, piaty, každý sa ho to isté pýtal. Konečne to zunoval. Pustovník zabudnul na svoju hodnosť, dal sa zachvatiť zlosti a zvolal na vysmievačov:

— Niesol by tela, keby som teba niesol!

Na to ale prišlo mu zle, zlosť mu zaškodila a onedlho zomrel.

Repár chcel sa však dostať do neba a použil novej lsti.

— Teda, milý svätý Petre, dovoľ mi, aby sa mohol poshovárať aspoň so svojou tetkou Zuzou.

— S jakou Zuzkou?  
 — No, nuž s tou mojou počernou tetkou!  
 — Tú nezná tu nikto.  
 — Že nie?  
 — Veru nie. Tá bude zaiste v pekle a len tam sa môžeš s ňou poshovárať.

— No tomu sa nečudujem, mala veľmi zlý jazyk. Pomysli si len, svätý milý Petre, raz...

— Dobre, dobre Repár, ale ja teraz nemám na to času, aby ťa počúval. Musím sa prichystať ku prijatiu jedného chudobného človeka, ktorého zadlávilo brvno v hore.

— Ale, milý svätý Petre, hľad, koľko som sa ustával, pokým som prišiel!

A zase použil novej lsti.

— Hľad, veď keď sa poďívam v nebi, veď tým nič neurobím. Potom zase odídem preč. Rád by si tú krásu neba aspoň trochu obzreť!

— No, ešteže čo? To je pravda, že ani najmenej netajíš a neuzdíš svoje túžby.

— Ale prosím ťa, rozpamätaj sa, že môj otec v processiach vždycky bosí nosil tvoju zástavu.

— No, nedbám teda, — odpovedal prosbou dojatý sv. Peter. — Za zásluhy tvojho otca ti dovoľím alebo obzreť. Ale, samo sebou sa rozumie, že len koniec nosa môžeš vstrčiť cez bránu.

— Uspokojím sa aj s tým.

Sv. Peter na to otvoril trochu bránu nebeskú. Sotva to však Repár spozoroval, rýchle sa obrátil a chrptom kráčal dnu.

— Čo robíš? — zvolal Peter.

— Veľký lesk uráža mi oči — odpovedal lživý Repár. — Ale budz len spokojný, akonáhle koniec nosa budem mať dnu, ani sa len nehnem viacej.

Svätý Peter, keď mu to už raz dovolil, nuž nechcel svoje slovo vziať späť, ač spozoroval, že ho prefikany gazda prekabáti. Keď sa potom Repár už dost natesil v krásach nebeských, a svoje podivenie v nekonečných vetách mnohokrát vyslovil, Peter ho začal tísniť von:

— No už bolo dost. Už si dost videl!

— Ale ešte...

— No len choď!

— Ale...

— Ale sem, ale tam... Čože si myslíš, že ja mám dost času tuto bránu otvorenú držať?

— Ah, nuž veď keď máš nejakú súrnu prácu, nuž len choď! — vetil s potutelným úsmevom Repár.

— Nie, nie, len sa ber!

— Ale, nuž veď ja trafím von aj sám.

— No, natoľko sme ešte nie dobrí priatelia, synku!

— Oh, Bože môj! Veď ma už len nevyháňaj odtiaľto, svätý človeče. Porozumel by ti, keby tu nebolo už žiadneho miesta pre mňa; ale ako vidím, je tu ešte dost prázdneho miesta.

— No už sa len ber von! — riekol Peter teraz už nahnevany.

— Ale veď ma len nechaj!

— Nie, nie. Jestli by šiel tadeto dobrý Bob, ešte by mal pre teba neprijemnosti!

— Ah, nuž ty milý môj svätý, to je už tvoja vec. Ja som vždy počul, že kde sa človek dobre cíti, nech tam zostane.

Svätý Peter vidiac veľkú dotieravosť hriešnika, veľmi sa rozhueval. Nevediac čo by mal urobiť a hriešnikom, pýtal si radu od sv. Jána

— Ty si advokátom. Daj mi teraz nejakú dobrú radu.

— Čo by nie. Aj dve!

Sv. Peter mu rozpovedal prípad, že sa nevie zbaviť jedného hriešnika.

— Tomu sa dá ľahko odpomôcť.

— A jako?

— Nuž zavolaj dvúch sluhov a daj zaviesť hriešnika pred súd boží.

Áno, rada to bola dobrá, ale ako ju previesť? Kde tu najde sluhov? To by bolo marné ustávanie. Sv. Peter zase len stál bez rady a pomoci a Repár sa nehýbal s miesta. Zrazu šiel tade svätý Lukáš, ktorému napadla smutná tvár Petrova.

— Čo ti je? Čo ťa trápi? — pýtal sa ho svätý Lukáš.

Svätý Peter rozpovedal mu neprijemný prípad, že nevie von vyvieť neprijemného hosta.

— Ako sa menuje ten hriešnik? — pýtal sa ho sv. Lukáš.

— Repár.

— A čím bol?

— Gazdom, veľkým bezbožníkom.

— Nie ten, čo mu tie voly ukradli.

— Ten, ten.

— No dočkaj, vec je celkom jednoduchá. Znáam ho i jeho slabú stránku. Hneď uvidíš, ako vyleť odtiaľto.

A potom pokynul niekoľkým anjelom, ktorí tade lietali.

Anjeli stali si k Lukášovi.

— Deti, poslúchajte ma. Vyjdete pred bránu raja a potom vletíte zase dnu. V letku ale vždy budete volať: Voly! To sú pekné voly! A to takým hlasom, ako by tie voly boly tu niekde v blízkosti.

Ako riekol, tak sa aj stalo. Anjeli vyšli von a potom hromadne vleteli cez bránu do raja, ustavične volajúc:

— Voly! To sú krásne voly!

Lakomý Repák! Nijako nevedel sa zdržať, aby nepozrel, či sú to nie jeho voly.

Vykuknul von.

Prask! — brána sa za ním zavrela. Svätý Peter neomeškal skrútiť kľúč v závere a potom chtiac vedieť ako sa Repár cíti tam von, vykukol cez okienko na bráne a pýtal sa ho:

— No, Repák, ako sa cítiš?

— Eh, čo! Keby to boly bývaly skutočne moje voly, ani by nedbal, že som ztratil raj!

Ale jako to vyriekol, nešťastný briešnik naskutku padnul na dno pekla.

Dľa cudzieho H.

### Lieska išpán medzi gazdovci.

V čítacom kruhu obce Nemanie je dnes nedeľa, tedy významný deň, lebo Lieska išpán, tento opravdový priateľ ľudu, každú nedeľu popoludní príde do čítacieho spolku. Sadne si skromne na jednu stoličku a zrazu len spozoruje, že ho gazdovci obstanú. A Lieska išpán tak milo začne vyprávať, že ho gazdovci bez dýchania počúvajú. Ja tu opíšem minulo nedeľný rozhovor. Úfam, že jako ho radi vypočúvali obyvatelia Nemanie, tak ho aj vy et. priatelia budete s radosťou a chutou čítať.

— Každý človek zná, — takto započal Lieska išpán, — že pri zvieratách nechávame na „plemeno“ najkrajšie, najhodnejšie kusy. Lebo darmo je, mlad treba ťažiť. Vidíte, tak je to aj pri zboží, alebo povedzme pri rastlinách. Ja viem istotne, že na pr. Matej Slivka minulý rok veľmi sa divil tomu, že na jeho roli — na jednej čiastke — je o mnoho krajšia úroda, silnejšie klasy a čo je hlavné: v istých klasoch je viac zrna, a aj to je krajšie vyvinuté.

— Veru tak je!

— Ba aj to viem, lebo i sám som pozrel, že boly isté stebľa, z ktorých sotva dva-tri klasy vyčnievaly, a zas aj také, na ktorých bolo vidno päť-desiat, ba aj viac klasov.

— Pravda, tak bolo!

— Čo to ukazuje? Že jednotlivé stebľa možno, že sa šťastlivejším spôsobom vyvinuly, ale aj to môže byť, ba pravde podobné je, že pochádzaly zo silnejšieho úplného semena.

— Perse!

— Teda to nás môže poučiť, že ku sejbe máme takéto semená upotrebiť.

— Perse, — kývali mnohí gazdovci hlavami, ba daktorí si aj bajúzy súkali.

— Vidím vám do sŕde, — riekol išpán Lieska. — Pravda, že gazda nestihne, aby zo svojho kusa vybral najkrajšie stebľa, a z tých prichystal semeno na siatie. Ale veru aj to by mohol urobiť. Hneď rozpoviem jako? Tú čiastku kusa, na ktorom je patrne najkrajšie, najrovnejšie zbožie, vyznačí a takéto o sebe zožne. Na zoznanie tohoto ale musí lepší pozor dať, nežli na ostatné čiastky. Ale ešte musím voľačo rieknuť. Známe všetci, že zbožie v žltom dozieraní je najprihodnejšie ku žatiu. Tak je, ale na jednom väčšom kuse sa to nedá tak dôkladne previesť. Lebo klasy nezrejú jednako. Ale na vyznačenom priestore ku obsiahnutiu na siatie súčasného semena je to predsa ľahšie docieľť. Práve preto, jaknähle vyznačené zbožie možno žať, predovšetkým dajme to zožať a len potom ostatné. Potom aj to radím, žeby sme do siania určené semeno radšej zožali, jako skosili, lebo

menej zrna vypadá, aj poriadnejšie možno končiť žatvu kosákom, nežli kosou.

— Nuž a pri mlátení?

Jestli možno, mláťme ručnou mlátačkou t. j. cepami, lebo na mašine mlátené zbožie sa zväčša pokaličí. A to by bolo len na škodu. Po vymlátení je potrebné najopatrnnejšie osievanie. Chatrné zrno nalezne sa ešte aj v najkrajšom klase. Preosiaté, vyčistené zbožie odložme potom do času sejby na osobitné miesto, prehráme ho dakoľkoráz, aby nepotuchlo. Pravda aj k tomuto, jako ku všetkému na svete, potrebná je trpezlivosť.

Potom prešla reč na iné, o čom budem aj ja pokračovať.

— Jestli sa dobre pamätám — započal išpán Lieska — ouehdy sa o tom dohadoval Nežný s Útlym, že či máme na jar hustejšie alebo redšie siat. Vyznám, o tejto otázke je veru toľko mienok, koľko je — gazdov. Lebo jedon hustejšie, druhý redšie siatie odporúča.

U nás v Uhorsku jarné zbožie všeobecne redšie, jasenné ale hustejšie sejú. Ale to neni tak dobre. Práve naopak máme činiť. Jarné treba hustejšie siat, asíce preto, lebo na zbujnenie tohoto ešte aj v lepšej zemi menej možno rátať a redšie siaté skorej zarastie burinou, nežli jasenné.

Ale teraz rozpoviem, bár len na krátko tie príčiny, ktoré gazdu na to upozorňujú, či má hustejšie alebo redšie siat. Alebo na krátce: kedy treba hustejšie a kedy redšie siat?

Veľmi naduté a drobné semená vyžadujú redšiu sejbu. Ale sú preto aj medzi drobnými zrnatými rastlinami daktoré, ktoré vyžadujú hustú sejbu. A ktoré sú to? Rastliny na kŕmenie a trávu! Tieto sa riadne tým lepšie vydaria, čím hustejšie sú siate. Pravda aj husté siatie má svoje medze. V našej vlasti medzitým vo veľmi veľa gazdovstvách nie veľmi husto sejú, preto majú gazdovia tak často málo krmu.

Čím je daktorá pôda hrudnatejšia, pletenejšia a vlhšia, tým hustejšiu sejbu vyžaduje. V takejto pôde o veľa viac zrna vyhynie, jako v kyprejšej, sypkejšej a na dostač vlhkej.

Čím je viac vyhnojená a hlbšie zoraná zem, tým redšie treba siat, lebo v takejto zemi rastliny zbujnejú.

Zo staršieho semena viac, z čerstvého však menej sejme, lebo staré semená z čiastky ztratili klíčkovitosť.

Kedy máme siat? Ani to veru nenie posledná otázka.

Čím včasia sejeme tak v jaseňi, ako na jar, tým menej semena potrebujeme. Včasia jasenné sejivo lepšie zbujnie, jarné včasia sejivo ale napomáha vo vyvinovaní v zemi sa nachodiaca zimná vlaha.

Upotrebuje na siatie vždy len najťažšie, najkrajšie semeno. Pokusy síce dosvedčily, že čím krajšie, čím ťažšie je semeno: tým dokonalejšie kleje, tým sa rýchlejšie a silnejšie vyvíja, tým lepšiu a hojnejšiu úrodu dá.

Teraz si myslíme ku tomu všetko, čo sme predošle riekli a na budúce riadne sa dľa toho. *Kladivo.*

## Maďarsko-slovenský slovník.

Náš priateľ dr Sam. Czambel cestuje po strednoslovenských stoliciach (počína od Popradu a tohto roku zajde až k Nitre) tým cieľom, aby doplnil a opravil svoj materiál slovníkový, z ktorého chce vydať tri knižky, rovnako potrebné pre slovenčinu jako aj pre maďarčinu, asice :

1. Slovník maďarsko-slovenský ;
2. Fraseologiu maďarsko-slovenskú a slovensko-maďarskú ; a
3. Slovenský tlumač úradného jazyka maďarského, zvlášte pre členov predstavenstva, ale aj pre všetkých takých (na pr. notárov atď.), ktorí prídu do toho polohy, aby úradné listiny slovenským stránkam tlumočili.

Dr Czambel je štátnym úradníkom, ministerským sekretárom v prekladateľskom oddelení ministerského präsidiumu, a svoj polročný urlaub vyžiadal si a dostal rovno na študovanie slovenského jazyka. Je to dôkaz, že je vláda naskrze nie predpojatá proti Slovákom a oproti ich reči, keď svojich úradníkov urlaubami podporuje v takých literárnych cieľoch, ktoré sú pre Slovákov a Maďarov rovnako dôležité, ba pre Slovákov storáz dôležitejšie, lebo pre nich sú hore spomenuté diela *v prvom rade potrebné*. My vrele odporúčame štúdium nášho priateľa dra Czambela do pozornosti všetkých Slovákov bez rozdielu na politické vierovyznanie a žičíme si, aby to štúdium napomohol každý dľa svojej sily a dľa svojich vedomostí. Kto má dajaké sbierky o miestnom dialekte alebo dajaké rukopisné texty (svatobné, krstné atď. zvyky, reči, rečňovanky) v miestnych dialektoch atp., ten nech o tom dopovie drovi Czambelovi a dá mu do nich nazreť. Žičíme si, aby sa slovník maďarsko-slovenský čím skorej sniesol a zostavil a aby sa čím skôr zabezpečilo jeho vydanie !

## CHÝRNÍK.

**Odehod kráľa z Budapešte.** Jeho veličenstvo kráľ stráviac svätodušné sviatky v Gedelove dňa 4. t. m. večer odcestoval do Viedne. Pred svojím odchodom jeho veličenstvo zo svojej privátnej pokladnice šesťtisíc korún daroval pre chudobu v Budapešti a štyristo korún chudobným obce Gedelova.

**Krajinský naukobeh pre hasičov.** Veliteľstvo hasičského spolku v Budapešti z poverenia ministra vnútorných záležitostí toho leta usporiada IX. krajinský naukobeh pre hasičov. Naukobeh potrvá od 22. júla do 10. augusta a dňa 8. a 9. augusta budú zkúšky najprv z teoretickej potom z praktickej časti. Poslucháči naukobehu ak zkúšky zdarne složia, dostanú svedectvo. Hasiči z celej krajiny prihlásiť sa môžu cestou svojho veliteľstva.

**Dar kráľov.** Jeho veličenstvo kráľ tisíc korún daroval vyhorencom obce Nezbud-Lúčka v trencianskej stolici. Žilinský hlavný slúžny Štefan Radnay už i rozdelil požiarom oškodeným ľuďom kráľov dar, ktorý spôsobil nemalú radosť ubiedeným vyhorencom.

**Japonské knieža v Budapešti.** Japonské knieža Kotochito dňa 4. t. m. z Viedne prišiel do Budapešti, kde sa do 7. t. m. pobavil a potom vrátil sa do Viedne. Z Viedne odcestuje knieža do Berlína a Paríža.

**Vyznačenie dobrých žiakov.** Tibor Verebélyi poslucháč lekárstva a Zoltán Gombócz poslucháč filozofie s tým najvýtečnejším prospechom skončili svoje štúdiá, za čo boli vyznačení jeho veličenstvom. Jeho veličenstvo totiž ku promocii za doktorov spomenutých poslucháčov vyslal štát. sekretára Zsilinszkého, ktorý menovaným v sprievode peknej reči odovzdal dar kráľov : každému pekný briliantový prsteň.

**Príval.** Jako nám náš dopisovateľ z Trenčína píše, ponad hornú Trenčiansku minulý týždeň pretiahol miestami veľký príval a rozvodnil Váh a pobočné potoky. Tak v Klobošiciach a vo Výstrkove (pri Ilave) strhla voda dva domy, v nebezpečí nachádzajúci sa obyvatelia v rýchlosti sotva že stačili ratovať deti a dobytok. — V Budapešti bola v stredu dňa 6. t. m. veľká búrka. Hrom trikrát uderil a dve budovy a jednu ladoveň podpálil, hasičia ale rýchlo udusili obeň.

**Samovražda.** 19ročný syn dra Ignáca Goldziehera, profesora na budapeštianskej universite, Max Goldzieher, druhoročný poslucháč práva tieto dni zastrelil sa na rodičovskom byte. Mladý šuhaj pripravoval sa na druhú základnú zkúšku a učil sa vo dne v noci. Myslí sa, že mladý človek zo strachu pred zkúškou siahol po zbrani.

**Noví svätí.** V Ríme, v chráme sv. Petra — ako sme to už sdělili — tieto dni za svätých vyhlásili Jána Krstiteľa de la Salle-a a Ritu de Cascia. Ich process o vyhlásenie za svätých počal sa ešte počiatkom tohoto stoletia a až teraz sa skončil. Oba za svoje divotvorne liečenie dostali sa medzi svätých rímsko-katolíckej cirkve. Ján Baptist de la Salle narodil sa r. 1651. z poprednej porýnskej zemanskej rodiny a už jako 20ročný bol doktorom teologie. Neskôr založil rád školských bratov a svojím zbožným životom a učenosťou zadovážil si široko-ďaleko hlbokú úctu. Staré kroniky rozprávajú opravdové divy o jeho skutkoch a liečení. Druhá nová svätá Rita de Cascia bola mníška. Pochádza z jednoduchej chudobnej sedliackej rodiny a keď jej umreli manžel i deti, umienila si, že utiahne sa od sveta a život svoj venuje Bohu. V XV. století jej divotvorne liečby vzbudily veľký ruch a ľud hufne tiahnu ku mníške hľadajúc u nej radu a liek proti tým najrôznejším chorobám. Denník kláštora, v ktorom žila a účinkovala, obsahuje mnoho podivných prípadov o mníške Rite, medzi inšim aj to, že jednoduchým dotknutím sa očí prinavrátila zrak jednemu slepému. V kronikách toho veku stojí i to zaznačené, že v jej zahrádke aj v tej najtuhšej zime kvitly ruže. Rita de Cascia zomrela r. 1457.

Na smrť odsúdený. Počiatkom tohoto roku, jako známo, v Pásztóve u farbiara Štefana Kohlmana žil istý Ján Popes, ktorý v Budapešti za dlhé roky bol kučéberom. Popes kučéberstvom nasporil si 3—4 tisíc zlatých a šiel do Pásztóva bývať. Kohlmanovci vediac, že Popes má peniaze, usnuli sa na tom, že jednorukého Popesa pozbavia najprv života a potom i peňazí. Štefan Kohlman a jeho žena nahovorili Ludvika Gottlieba, pekárskoho tovaryša a slúbenca ich dcéry Terezy, aby Popesa hodil do farbiarskej káde. Pri tomto diele nápomocná im bola i druhá dcéra 13ročná dcéra Kohlmannova. Toto dieťa privánilo Popesa ku kádi tým, že jej ta padlo hásatko a keď Popes šiel ta, Gottlieb a Terezia hodili ho do káde a spustili náho na škrípici visiacu pokryvu, tak že úbohý človek zahynul vo farbe. Kohlmanovci o tri dni mŕtvola vytiahli, posekali na drobné kúsky a hodili do poteka. Ľuďom však povedali, že Popes odcestoval na jakési veselie. Zločin o niekoľko týždňov vyšiel na javo a nad vrahmi teraz súdila trestná porota v Jágri. Po trojdňovom pojednávaní porotci vyhlásili obžalovaných za vinných, následkom čoho súd odsúdil: farbiara Štefana Kohlmana na smrť povrazom, jeho manželku na doživotnú trestnicu, ich staršiu dcéru Tereziu na poldruha roka do žalára, jej slúbenca Ludvika Gottlieba ale na 15 rokov do trestnice. Trinásťročnú Honu Kohlmanovú ale poslú polepšujúceho ústavu. Štefan Kohlman utiekal sa bude o milosť.

Sboril sa chrám. Veliké nešťastie udalo sa tieto dni v obci Tergovošt (krassószörényska stolica). Ešte nedostavený rumunský chrám srútil sa a jeho rupy zasypaly vo vnútri chrámu ešte pracujúcich robotníkov. Zpod rumov vytiahli päť mŕtvých robotníkov a mnoho ranených. Stavbu vedúci palier Jozef Schmerek ešte zavčasu vybehnul z budovy a chcel ujsť, ale ho žandári chytili. Vrchnosť zaviedla prísne vyšetrovanie.

Osoh zo smetí. V Londýne mestská vrchnosť s roka na rok na verejnej dražbe odpredá v kanáloch a vo smetách najdené predmety, z čoho utŕži pekný groš. Tak v minulom roku za papier a karton poehádzajúci zo smetísk tohoto svetového mesta utŕžili 7000 zlatých, za handry 2000 zlatých, za sklenice 1500 zlatých, za vosk 700 zlatých. Za staré železo vybraté zo smetí dostali 200 zlatých, za sklo 1200 zlatých, za staré kefy 60 zlatých, za kosti 420 zlatých. Iné predmety: ako nože, starú obuv, škatule odpredali za 420 zlatých, za rozličné sersámy a gummu 60 zlatých; najviac ale utŕžilo sa za popol, ktorý odpredali za 14.000 zlatých.

Ohavný otec. Alexander Marton ceglédsky gazda so svojou ženou a 13ročným synom okopával zemiaky. Mladý chlapec ešte dosť nezručne narábal motykou a vyvrátil jeden koreň zemiakov. Otec na to sa tak rozlobil, že jedným úderom motykou zabil syna. Matka zamdlela a keď sa pozdejšie prebrala, Marton prinútil ju, aby broznú udalosť tak oznámila vrchnosti, že chlapca kôň kopnul tak nešťastne, že mu preváhalo lebku. Skutok vyšiel na javo a keď surového otca pre vraždu chytili, matka obesila sa doma na bradu.

**Strašné nešťastie pri Budapešti.** Strašné nešťastie udalo sa vo svätodušný pondelok večer v lesíku zvanom Zugliget medzi budínskymi vrchami. Výletníci totiž chceli sa domov vrátiť po elektrickej drábe a keď prišiel na stanicu do lesíka jeden vozeň elektrickej železnice, výletníci, ktorých bolo na stá, vrhli sa naň a každý chcel si sadnúť. V okamihu bolo vo vozni asi 60—70 osôb a vo veľkej tlačnici ani vodič vozňa nemohol vysadnúť. V tom tlačení ktosi pohnul páku hámu a voz po šikmej drábe pohnul sa sám od seba. V okamihu letel voz dolu vrchom obrovskou rýchlosťou a pri jednom zákrute od stanice asi 2000 krokov vyskočil s koľajníc a prevrhnul sa. Strašný krik a nárek ozval sa v nasledovnom okamihu. Z okolitých letohradkov pribehli ľudia na pomoc a tu videli strašné divadlo. Hromadu zabitých a ranených ľudí v krve ležať. Prevrhnutý voz usmrtil štyroch cestovateľov: manželku Alfreda Fábryho, hl dozoreu košicko-oderbergskej železnice z Tešína, Morica Brandweinerja merníka košicko-oderbergskej železnice, ďalej kupeckého pomocníka Karola Schneidera a manželku kníhväzачa Júliusa Gormanna. Krem týchto deväť ľudí utrpelo ťažké a asi dvadsať výletníkov ľahšie úrazy. Mŕtvoly nešťastných výletníkov odviezli do pitvacieho ústavu a ranených do blízkej nemocnice sv. Jána. Najťažší osud zastihol rodinu Alfreda Fábryho; Fábry na turistične sviatky prišiel do Budapešte pre svoju rodinu, ktorá sa tu bavila u inžiniera Brandweinerja. V pondelok popoludní vybrali sa spoločne do Zugligetu, Fábry šiel so ženou a svojim 8ročným synkom a Brandweiner so svojou 18ročnou sestrou Hildou. Z týchto Fábryčka a Brandweiner zahynuli pri nešťastí, Fábry a jeho malý syn a sestra Brandweinerova utrpeli ťažké rany. — Vrchnosť zaviedla prísne vyšetrovanie; poslal ale je už to isté, že príčinou nešťastia je netrepezlivosť a špatné chovanie sa obecnstva, ktoré bezohľadne rátilo sa na vozeň a medzi tým ktosi pošinul kľuku hamovníka, hám popustil a vozeň pustil sa dolu vrškom.

Jako je kde mnoho židov. V Rusku žije 2½ miliona židov, v Rakúsko-Uhorsku 1,444.000, v Nemecku 562.000, vo Francúzsku 130.000, v Itálii 40.000 v Holandsku 82.000, v Belgicku 3000, vo Švajciarsku 7000, v Turecku 14.000, v Amerike 250.000. Hodne ich je tiež v Anglicku. V samom Londýne žije viac židov než v Palestíne. Najviac je ich ovšem v Rusku.

**Dôchodok herne Monte-Karlo.** Dôchodok povestnej herne v Monte-Karlo, kde už toľko Indí prišlo o majetok, minulého roku obnášal 24 millionov frankov, o tri miliony menej než r. 1898. Že dôchodok klesnul, to pripisujú južno-africkej vojne, ktorá hatila anglických hostov, aby navštívili herňu. Koľko nešťastných hráčov sa zastrelilo alebo do mora hodilo pre tento osoh, o tom súvaba nehovorí.

Protí fajčeniu mládeže v posledných časoch zaviedli v mnohých štátoch silnú akciu. V Arkansae v Amerike zákonodarný sbor vyhlásil cigarety za škodlivé zdraviu a zakázal ich predávať pod pokutou 100—1000 dollárov. V Amerike popri spolkoč striedmosti vyvinujú veľkú činnosť menovite protidohánove lígy a spolky

anticigaretistov, aby prekazily a odučily mládež od fajčenia cigarett. Zákonodarné sbory vo Švajciarsku a Švédsku zakázaly fajčiť mládeži a obmedzily predaj zvlášť cigarett. Vo Francúzsku „spoločnosť proti zneužívaniu dohánu“ vypisuje ceny na vydanie spisov o tom, ako by sa dalo vyhnúť zhubným následkom nikotínu. Len u nás nerobí sa v tom smere ničoho. Výroba cigarett stúpa očividome, príjem monopolu rastie, a preto nedá sa očakávať, že by úrady školské a zdravotnícke, vystúpily proti predaju cigarett a ich fajčeniu už veľmi rozšírenému medzi mládežou.

**KU OBRÁZKU.**

**Cestovanie v Bosne.**

Minule podajúc obrázok bosenského mestečka Jajce opisali sme v krátkosti vývin Bosny. Teraz podávame obrázok predstavujúci cestovanie v okkupovaných krajoch. Od tých čias totiž, ako vojsko našej monarchie udržuje tam poriadok, keď je bezpečnosť osoby a majetku chránená, nastavične viac a viac cestovateľov a návštevníkov vyhľadáva pekné romantické kraje okkupovaných krajín. Ovšem zvedaví cestovatelia nemôžu všade cestovať po železnici a preto aby vnikli do opustených, ale pekných dolín vyhľadajú si sprievodčích. Bosňan za dobrý groš hneď je hotový k tomu. Na svojho malého konika alebo osla naloží batožinu cestovateľovu. Na druhého konika vysadí cestovateľa a vedie ho utešenými dolinami po medzi nebotyčnými vrchami a ukazuje prírodné krásy svojej vlasti. Naš obrázok predstavuje jedno miesto cesty od Jajce po Jezero.

**Cena potravných článkov.**

Budapešť, 8. júna.

V budapešťianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

**Mäso:** *Hovädzina* predok 94, zadok 108, polievková 126, jazyk 130, obličky, ľadviny 180, čistené 340 halierov za 1 klg. — *Barančina*: predok 200, zadok 240 hlov. — *Telacina*: predok 112, zadok 120, stehno 200 hlov za 1 klg. — *Bravčovina*: 112, stehno a lopatka

120 hlov za 1 klg. — *Sunka*: pražská 180, surová 140 hlov za 1 klg. pri kúpe najmenej 5 klgrov.

**Masť:** Sviňská 106 hlov, loj 104 hlov, slanina ku roztopeniu 104 hlov a husacia masť 240 hlov za jeden kilogramm.

**Drúbež:** Za jedno kura 80, sliepku 180, kohúta 180 hlov. Za jednu tučnú kačku 240, za tučnú mladú hus 500 hlov. — *Očistená drúbež*: kura 75, sliepka 160, kapúň 260 hlov, tohoročná hus 360 halierov (za jeden klg. tučnej husy 120 hlov), morka za kilo 130 hlov, kačka za kus 280 hlov.

**Vajcia:** Ku vareniu väčšie 8 kusov za 40 hlov, menšie 48 kusov za 2 koruny, ku čaju 7 kusov za 40 hlov.

**Ryby:** Kapor 140, sumec 200, štika 160, zubáč 200, jesater 260, okúň 220 hlov za klg. Raky: kus za 16 hlov.

**Rozliهنosti:** Maslo gazdovské 200, ku čaju 240 hlov za 1 klg. Tvaroh 44 hlov za kilo. — Smotana 40 hlov za liter. — Pár holubov 120 hlov, divá hus —, divá kačka —, jarabica — hlov za kus. — Zajac za kus — kor. — hlov. — 1 klg. divej svine — hlov, celé stehno srny 0 kor. — Zemiaky nové 26 hlov za klg.

**Múka:** Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
kor.	27.20	26.00	25.40	24.80	24.00	21.20
číslo:	6	7	7½	8		
kor.	19.00	17.20	15.00	11.00		

**Pšeničné otruby** drobné po kor. 8.80, hrubé po 8.90.

**Zeleniny:** *Zemiaky ružiaky* kor. 2.80—3.60, žlté kor. 4.00—4.20, rožky kor. 7.00—7.20, biele kor. 2.80—3.00 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 20 hl. kor. — *Cibula* kor. 5.00—8.40 m. c. *Zeler* 100 kusov — *Nové uhorky*: za kus 30 halierov.

**Strova:** *Hrach* nový kilogr. 50 hal., čistený starý 18—30 hal za liter. *Sošovica*: domáca 16—24 za klg. *Riža* 20 hlov za kilo. *Zelená fasula nová* 80 hal. za klg.

**Chlieb:** miestny od pekára biely 26—30 hlov, čierny 20—22 hlov za kilogrammu.

**Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 8. júna.**

Obilie	Jakošť dla hekt.	Za 50 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.	Cenné papiere	Peniaze kor.	Tovar kor.
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	7.53	8.05	Áštátny dlh. (Za každých 100 korún)			Prvá uhor. poisť. spol.	5250	5350
" pešťianska	75-81	7.15	8.00	Uhorská zlatá renta 4%	96.75	97.25	Pešť. uh. kupec. b.	2637	2647
" stolnobebradská	75-81	7.45	8.20	" korunová renta 4%	91.55	92.20	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	16000	16040
Raž (žito)	70-72	6.75	7.20	Uhorské regálové úpis 4½%	98.25	99.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	634.00	636.00
Jačmeň na krm.	60-68	5.90	6.10	" premiové úpis	159.50	160.50	Založené listy.		
" na pátku	67-64	5.60	5.80	Uhorská tiasko-segedínska po- žička 4%	139.00	140.00	Uhorského pozem. úverového ústavu 4%	98.50	94.50
" na várku	64-66	—	—	Uhorská žel. požíčka 4½% v zl.	100.50	101.50	Uhorského úver. záložného ú- stavu 4½%	98.00	99.00
Ovos	39-41	5.00	5.50	vyvážkové úpis 4½%	91.50	92.50	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	115.00	110.00
Kukurica	—	5.55	5.70	Spoločná požíčka v bež. penia- zoch 4½%	98.00	98.50	Peniaze.		
Prosó	—	5.00	5.30	Žreby.			Čisársky dukát	11.38	11.46
Repica	—	—	—	Spolku „Jó sziv“	6.00	6.50	Dvadsať-frankovník	19.26	19.30
Dateľinové semá, luc.	—	—	—	Uhorského „Červeného kríža“	18.00	19.00	Neuncká ríšska marka	118.50	118.00
Sviňská masť pešťianska	—	53.00	54.00	Bakóského	40.50	41.50	Striebro	—	—
" " vidiecka	—	—	—	Basillika	11.50	12.50			

Platný od 1. mája 1900.

**Vozný železničný poriadok.**

Platný od 1. mája 1900.

Budapest—Galantha—Zsolna					
Stanice	triedy	express	osobný	rýchlo	osobný
		vlak I.	vlak I-III.	vlak I-II.	vlak I-III.
Budapest ny. p.	ind.	1 00		7 30	9 05
Galantha		3 47		10 20	3 00
Gány				2 41	3 09
Szered	érk.			10 34	3 17
Súr	ind.				*3 03
Szilád-Zéle					3 13
Lipótvar	érk.	4 18		10 52	3 28
Lipótvar	ind.	4 20		8 20	11 02
Madunicz 33. sz. órh.				8 29	*3 48
Kosztolány				8 37	3 56
Drahóc 36. sz. órh.				8 46	*4 03
Pöstyén		4 40		8 59	11 24
Poh.-Szerdahely 41. órh.				*9 09	*4 30
Brunóc				9 17	4 39
Csejte-Szt.-Kereszt 43. órh.				*9 22	*4 44
Vág-Ujhely				9 36	11 44
Bobuszlavicz				*9 45	5 14
Melsicz				9 55	*11 57
Kosztolna-Zajrecs 54. órh.				10 05	5 37
Trencsén-Istebnik				10 13	5 47
Trencsén szem. p. u.				10 18	12 12
T-Trencs.-Teplicz		5 37		10 34	12 23
Dubnicz				10 53	6 41
Ilava				11 05	12 44
Lédecz				11 16	7 02
Bellus				11 23	7 09
Alsó-Kocskócz 77. sz. órh.				*11 30	7 02
Puchó-Kocskócz				11 39	1 01
Milochó 82. sz. órh.				*11 49	7 20
Vág-Besztercze				11 59	*1 15
Podhr.-Vághéve 88. órh.				*12 07	*7 49
Pelvas 91. sz. órh.				*12 14	*7 56
Nagy-Bicsé-Predmér				12 26	1 32
Kottésó 97. sz. órh.				*12 33	*8 14
Hricso				12 42	8 22
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.	7 05	1 00	1 55	8 39

Zsolna—Galantha—Budapest.					
Stanice	triedy	osobný	osobný	rýchlo	osobný
		vlak I-III.	vlak I-III.	vlak I-II.	vlak I-III.
Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	9 10	5 28	2 58	3 38
Hricso		9 27	5 45		3 57
Kottésó 97. sz. órh.		*9 32	*5 51		*4 05
Nagy-Bicsé-Predmér		9 40	5 59	*3 21	4 14
Pelvas 91. sz. órh.		*9 48	*6 08		*4 24
Podhr.-Vághéve 88. sz. órh.		9 54	6 14		4 31
Vág-Besztercze		10 02	6 27	*3 38	4 41
Milochó 82. sz. órh.		*10 10			*4 49
Puchó-Kocskócz		10 21	6 44	3 51	5 00
Alsó-Kocskócz 77. sz. órh.		*10 27			*5 07
Bellus		10 34	6 56		5 15
Lédecz		10 40	7 02		5 22
Ilava		10 50	7 12	4 08	5 33
Dubnicz		11 00	7 22		5 44
T-Trencs.-Teplicz		11 08	7 30	4 19	5 52
Trencsén szem. p. u.		11 27	8 23	4 34	6 20
Trencsén-Istebnik		11 35	8 33		6 29
Kosztolna-Zajrecs 54. órh.		*11 42	8 43		6 38
Melsicz		11 52	8 57	*4 48	7 03
Bobuszlavicz		*12 00	9 09		7 13
Vág-Ujhely		12 11	9 32	5 02	7 30
Csejte-Szt.-Kereszt 43. órh.			*9 41		*7 39
Brunóc		12 22	9 47		7 45
Poh.-Szerdahely 41. sz. órh.			9 53		*7 51
Pöstyén		12 39	10 08	5 24	8 06
Drahóc 36. sz. órh.			10 18		8 16
Kosztolány		12 53	10 26		8 26
Madunicz 33. sz. órh.			10 34		8 32
Lipótvar	érk.	1 04	10 42	5 43	8 40
Lipótvar	ind.	1 30	11 07	5 53	7 49
Szilád-Zéle		1 43	11 20		
Súr			*11 29		
Szered	érk.	1 58	11 36	6 12	
Gány		2 15	11 50		
Galantha	érk.	2 27	12 00	6 30	8 18
Budapest ny. p. u.	érk.	7 35	6 05	9 25	11 00

**Nagy Surány—Kis-Tapolcsány.**

Stanice	triedy	miesan.	miesan.	osobný
		vlak I-III.	vlak I-III.	vlak I-III.
Nagy-Surány	ind.	5 00	12 35	4 42
Zsitva-Födemes		5 14	12 52	4 54
Mánya		5 35	1 13	5 03
Szt.-Mihályúr 4. sz. órh.		*5 45	*1 24	*5 16
Vajk		5 56	1 36	5 26
Verebély		6 23	2 00	5 45
Zsitva-Ujfalu		6 36	2 16	5 56
Betekints 8. sz. órh.		*6 46	*2 28	*6 04
Taszár		7 00	2 40	6 12
Aranyos-Maróth		7 28	3 07	6 25
Kis-Tapolcsány	érk.	7 40	3 20	6 35

**Kis-Tapolcsány—Nagy-Surány.**

Stanice	triedy	miesan.	osobný	miesan.
		vlak I-III.	vlak I-III.	vlak I-III.
Kis-Tapolcsány	érk.	6 15	4 41	6 45
Aranyos-Maróth		6 39	4 51	7 11
Taszár		6 56	5 02	7 30
Betekints 8. sz. órh.		*7 04	*5 08	*7 40
Zsitva-Ujfalu		7 14	5 17	7 53
Verebély		7 37	5 36	8 23
Vajk		7 49	5 46	8 40
Szt.-Mihályúr 4. sz. órh.		*7 59	*5 54	*8 52
Mánya		8 12	6 02	9 11
Zsitva-Födemes		8 28	6 16	9 35
Nagy-Surány		8 41	6 27	9 52

**Pelsücz—Murány.**

Stanice	triedy	miesan.	miesan.	nák. os.
		vlak II-III.	vlak I-III.	vlak I-III.
Pelsücz	ind.	7 00	3 00	6 57
Horka-Özörény 1. sz. órh.		*7 16	*3 16	*7 17
Licze-Gicze		7 38	3 38	7 43
Jolsva-Taplocca 6. sz. órh.		*7 51	*3 51	*7 59
Jolsva		8 21	4 16	8 12
Hisnyóvíz		8 51	4 41	érk.
Vizesért 11. sz. órh.		*9 04	*4 54	—
Nagy-Rócze		9 27	5 17	—
Hosszúrét 14. sz. órh.		*9 44	*5 34	—
Murány	érk.	9 55	5 45	—

**Murány—Pelsücz.**

Stanice	triedy	miesan.	miesan.
		vlak I-III.	vlak I-III.
Murány	ind.	4 10	11 20
Hosszúrét 14. sz. órh.		*4 20	*11 30
Nagy-Rócze		4 37	11 56
Vizesért 11. sz. órh.		*4 43	*12 02
Hisnyóvíz		4 55	12 31
Jolsva		5 10	1 01
Jolsva-Taplocca 6. sz. órh.		*5 28	*1 10
Licze-Gicze		5 41	1 22
Horka-Özörény 1. sz. órh.		*6 02	*1 43
Pelsücz	érk.	6 14	1 55

\* Podmienčne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.